

UDK 372.879.6
Prethodno priopćenje
Primljeno: 3. rujna 2012.

TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA IZ PERSPEKTIVE UČENIKA ČETVRTIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Mr. sc. Dražen Rastovski

Dr. sc. Mara Šumanović

Dr. sc. Zvonimir Tomac

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Učiteljski fakultet u Osijeku

Sažetak: Osnovni *cilj* istraživanja bio je ispitati percepcije učenika četvrtih razreda osnovne škole prema predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura. Uzorak ispitanika obuhvatio je 331 učenika (174 učenika i 157 učenica) četvrtih razreda osnovnih škola iz Osijeka. Konstruiran je upitnik zadovoljavajuće pouzdanosti (Cronbach $\alpha = 0.82$) koji je sadržavao jedanaest čestica kojim su se istražila obilježja predmeta: *zanimljivost, težina, razumljivost, korisnost i omiljenost*. Dodatni se skup od šest varijabli odnosio na kategorijalne varijable (*spol, opći uspjeh, ocjena iz tjelesne i zdravstvene kulture u četvrtom razredu, slobodna dnevna tjelesna aktivnost, tjedni broj održanih sati nastave tjelesne i zdravstvene kulture te omiljenost nastavnih predmeta*). One su poslužile i kao kriteriji za procjenu razlika u percepcijama učenika prema predmetu. U obradi podataka koristili su se deskriptivna statistika, frekvencije i postotci odgovora na Likertovoj skali, faktorska analiza i univarijatna analiza varijance ANOVA za utvrđivanje razlika u procjenama učenika. Rezultati ukazuju kako učenici visokim ocjenama vrjednuju tjelesnu i zdravstvenu kulturu (AS = 4.1 do 4.8). *Omiljen im je, zanimljiv, razumljiv, koristan i lak* predmet. Većini učenika jedna je od tri najomiljenija školska predmeta. Faktorskom analizom dobivena je latentna dimenzija definirana kao *omiljenost* predmeta. Razlike u procjenama *omiljenosti* značajne su s obzirom na spol, ocjenu iz predmeta te najomiljeniji nastavni predmet. Predmet je omiljeniji dječacima; učenicima koji su u predmetu postigli izvrsnu ocjenu i koji su ga procijenili jednim od tri svoja najdraža predmeta.

Ključne riječi: učenici četvrtog razreda osnovne škole, omiljenost predmeta, percepcije, procjene, tjelesna i zdravstvena kultura.

Uvod

Napori za podizanjem kvalitete obrazovanja kao važnoga čimbenika društvenoga razvoja prisutni su u svijetu i kod nas. U tom smislu sve se više spominje odgoj i obrazovanje usmjereno na učenika (Findak, 2001). Ukoliko

se cilj i zadaće odgoja i obrazovanja primjere učeniku, potiče se pravilni rast i razvoj i postižu obrazovni i odgojni potencijali. Kao što navodi Pastuović (1999), unutarnji se uvjeti učenja kod učenika odnose na *sposobnosti, predznanja i motiviranost za učenje*. Učitelji bi ih trebali uvažavati u provedbi plana i programa svih predmeta, pa tako i tjelesne i zdravstvene kulture. Kada su u pitanju *sposobnosti* učenika (morfološke osobine, motoričke i funkcionalne), istraživanja potvrđuju (Hardman i sur., 2003; 2008) kako se navedena obilježja učenika nedovoljno razvijaju i pokazuju trend opadanja. Razina motoričkih *znanja* uvjetovana je odabirom nastavnih sadržaja kojima učenici daju prednost. Istraživanja Marušić (2006) i Šumanović (2012) ukazuju kako ona više odgovaraju dječacima nego djevojčicama. Treći važan čimbenik usmjerenosti nastavnoga procesa na učenika kao subjekta odnosi se na *motiviranost* u nastavi koja potiče učenike na aktivnost, kreativnost i najveća moguća postignuća. Motiviranost osobito ovisi o nastavnikovim stručnim i pedagoškim umijećima (Bratanić, 2003). Marušić je (u Baranović, B., & sur., 2006, 181) istraživala vrijednosti nastavnih predmeta na uzorku učenika osmih razreda. Predmeti su se procjenjivali u karakteristikama: zanimljivost, razumljivosti, težina, korisnost i važnost za budući život. Tjelesnu i zdravstvenu kulturu učenici ocjenjuju najzanimljivijim i najlakšim predmetom i najčešće je spominjana kao najdraži predmet.

Tjelesna i zdravstvena kultura učenicima je jedan od najomiljenijih školskih predmeta (Baranović i sur., 2006; Harland, i sur. 2002), osobito dječacima. U istraživanju provedbe nastavnih planova i programa neophodna su mišljenja i percepcije samih učenika te je svrha ovoga rada bila istražiti kako učenici percipiraju tjelesnu i zdravstvenu kulturu s obzirom na novi nastavni plan i program koji je u osnovne škole Republike Hrvatske implementiran 2006. godine. Učeničke su se percepcije oslanjale na obilježja programa koja su korištena u istraživanju Marušić (2008) gdje su učenici procjenjivali navedena obilježja pojedinih programa koji su bili aktualni 2003. godine. Specifičnost toga istraživanja odnosi se na odabir populacije (učenici četvrtih razreda). Dosadašnja su istraživanja najčešće provedena na populaciji učenika viših razreda osnovne škole.

Cilj istraživanja

Osnovni je cilj istraživanja bio ispitati percepcije učenika četvrtih razreda osnovne škole prema predmetu tjelesna i zdravstvena kultura. Da bi se dobio detaljan uvid u učeničke procjene, definirani su i parcijalni ciljevi istraživanja:

1. Konstruirati i validirati mjerni instrument;
2. Čestice upitnika kondenzirati u latentnu dimenziju koja će poslužiti kao varijabla u sljedećim analizama istraživanja;
3. Ustanoviti postoje li razlike u percepcijama učenika s obzirom na njihovu podjelu u kategorije nominalnih varijabli upitnika: spol, opći uspjeh, ocjena iz tjelesne i zdravstvene kulture u četvrtom razredu, slobodna dnevna tjelesna aktivnost, tjedni broj održanih sati nastave tjelesne i zdravstvene kulture te omiljenost nastavnih predmeta.

Metode rada

Uzorak ispitanika činio je 331 učenik (174 dječaka i 157 djevojčica) četvrtih razreda koji pripadaju populaciji učenika onih osnovnih škola iz Osijeka koje imaju optimalne uvjete za provedbu nastave tjelesne i zdravstvene kulture (dvorana i vanjski prostori za vježbanje). Svi su ispitanici pohađali redoviti program nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Uzorak varijabli

Uzorak varijabli činile su čestice konstruiranoga upitnika koji se oslanja na motivacijsku teoriju Ecclesa i sur. (2002) te na istraživanje Marušić (2006): *Nastavni programi iz perspektive učenika*. Dimenzije su iz navedenoga istraživanja, za ovu svrhu, prilagođene predmetu tjelesna i zdravstvena kultura te osobito mogućnostima razumijevanja i procjeni populacije učenika četvrtih razreda. S pomoću jedanaest čestica upitnika istražila su se obilježja predmeta: *zanimljivost, težina, razumljivost, korisnost te omiljenost*. Poseban se dio upitnika odnosio na šest kategorijalnih varijabli (*spol, opći uspjeh, ocjena iz tjelesne i zdravstvene kulture u četvrtom razredu, slobodna dnevna tjelesna aktivnost, tjedni broj održanih sati nastave tjelesne i zdravstvene kulture te omiljenost nastavnih predmeta*). One su ujedno poslužile kao kriteriji za procjenu razlika u percepcijama učenika.

Podatci su prikupljeni u učionicama u prisutnosti razrednih učiteljica. Učenici su popunjavali anketni upitnik postupno, uz objašnjenje anketara za svaki segment upitnika. Anketiranje je ukupno trajalo dvadeset minuta. Za prikupljanje podataka dobivene su sve suglasnosti u skladu a propisima *Etičkog kodeksa istraživanja s djecom*.

Metode obrade podataka

Izračunati su osnovni deskriptivni parametri (aritmetička sredina i standardna devijacija) te frekvencije i postotci odgovora na Likertovoj petostupanjskoj ljestvici (od potpuno se slažem, uglavnom se slažem, nisam

siguran, uglavnom se ne slažem do uopće se ne slažem). Utvrđene su metrijske karakteristike mjernoga instrumenta i njegova faktorska valjanost analizom glavnih sastavnica. Razlike u percepcijama učenika učinjene su na izoliranoj latentnoj dimenziji primjenom univarijatne analize ANOVA uz razinu značajnosti 0,05.

Rezultati i rasprava

Vrjednovanje predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura s gledišta učenika četvrtih razreda bio je osnovni cilj ovoga istraživanja. Kako je navedeno u opisu mjernoga instrumenta, s pomoću 11 čestica učenici su procjenjivali *zanimljivost, težinu, razumljivost, korisnost i omiljenost predmeta.*

				%	%	%	%	%
		A.S.	S.D.	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Nisam siguran	Uglavnom se slažem	Potpuno se slažem
1	Tjelesni mi je zanimljiv.	4,7	0,6	0,6	0,3	2,7	17,5	78,9
2	Tjelesni mi nije težak predmet.	4,1	0,8	1,8	3,0	3,9	16,0	75,2
3	Razumijem sve što se od mene traži na tjelesnom.	4,7	0,7	0,9	1,5	4,2	17,8	75,5
4	Tjelesni mi je koristan.	4,7	0,7	0,6	2,1	4,5	10,6	82,2
5	Tjelesni mi je najdraži predmet.	4,3	1,1	3,3	5,1	9,1	19,3	63,1
6	Želio bih da u školi imamo tjelesni svaki dan.	4,4	1,1	3,9	7,6	6,3	8,8	73,4
7	Uživam u igrama i aktivnostima na TZK.	4,7	0,6	0,6	0,3	2,4	17,5	79,2
8	Volim ići na nastavu tjelesnog.	4,8	0,6	0,0	1,5	2,7	12,4	83,4
9	Ne bojim se vježbati na tjelesnom.	4,7	0,7	1,2	1,5	3,6	12,4	81,3
10	S lakoćom	4,4	0,8	0,9	2,7	10,0	28,7	57,7

	obavljam sve vježbe na tjelesnom.							
11	Želim što više naučiti na tjelesnom.	4,6	0,9	2,4	2,1	6,9	12,4	76,1

Tablica 1. Osnovni parametri i postotci odgovora u kategorijama čestica za procjenu percepcija učenika četvrtog razreda prema predmetu: aritmetička sredina (AS), standardna devijacija (SD) te postotci odgovora po kategorijama (%)

Postotci odgovora (tablica 1) u svim varijablama ovoga skupa usmjereni su u pozitivnom smjeru stava i prema najvišim kategorijama Likertove ljestvice. Prisutan je mali raspon aritmetičkih sredina čestica koji se kreće od 4,1 do 4,8, dakle unutar iste i visoke kategorije procjene. Može se zaključiti kako je TZK učenicima četvrtih razreda vrlo omiljen predmet. U istraživanju Šumanović (2012) u kojem su učenici osmih razreda grada Osijeka procjenjivali program tjelesne i zdravstvene kulture, deskriptivna statistika ukazuje na prosječno niže razine procijenjene omiljenosti predmeta (AS = od 3,1 do 4,2). Rezultate je moguće pojasniti razlikama u hijerarhiji motiva tih dvaju uzrasta. Premda su druženje i socijalizacija u skupini vršnjaka, koje omogućuju tjelesne aktivnosti, primarni ekstrinzični motivi oba uzrasta, očito su oni više izraženi kod učenika u četvrtim razredima.

Najveće se slaganje učenika odnosi na osmu česticu – 96% učenika uglavnom se i potpuno slaže kako vole ići na nastavu tjelesne i zdravstvene kulture.

Raspršenje odgovora učenika (standardna devijacija) najviše se odnosi na česticu (Tjelesni mi je najdraži predmet) i (Želio bih da u školi imamo tjelesni svaki dan). Svega približno 6 do 10 % učenika nije sigurno u navedene tvrdnje. Uočena skromna kvaliteta provedbe programa tjelesne i zdravstvene kulture na toj razini (Hardman i sur., 2008; Pašalić, 2008) ne utječe na učeničke ocjene toga predmeta. Očito je da su njihove potrebe za igrom i kretanjem dovoljno izražene da neutraliziraju navedene remeteće čimbenike.

Na temelju analize rezultata prikazanih u tablici 1. može se zaključiti kako učenici četvrtih razreda visoko procjenjuju tjelesnu i zdravstvenu kulturu koja im je zanimljiv, razumljiv, koristan i omiljen školski predmet. Nedovoljno razvijeni stavovi učenika (u kojima dominira afektivna komponenta) uočavaju se u malom rasponu distribucije rezultata. To se i moglo očekivati s obzirom na dob ispitanika.

Sljedeći se postupak obrade podataka odnosila na procjenu pouzdanosti i faktorske valjanosti mjernoga instrumenta.

Broj čestica	11
Prosječna korelacija	0,29
Spearman-Brown	0,82
Objašnjena varijanca (λ_1)	3,98
Proporcija objašnjene varijance	0,36
Cronbach (α)	0,82

Tablica 2. Stavovi učenika četvrtoga razreda o predmetu: analiza pouzdanosti mjernoga instrumenta

Postignuta je (tablica 2) zadovoljavajuća razina pouzdanosti (Cronbach α od 0,82) ovoga skupa čestica s prosječnom korelacijom od 0,29. Izoliranom latentnom dimenzijom objašnjeno je 36% ukupne varijance.

Redni broj čestice		F_1	h^2	SMC
8	Volim ići na nastavu tjelesnog.	-0,77	0,59	0,48
1	Tjelesni mi je zanimljiv.	-0,74	0,55	0,48
6	Želio bih da u školi imamo tjelesni svaki dan.	-0,64	0,41	0,41
5	Tjelesni mi je najdraži predmet.	-0,63	0,40	0,39
7	Uživam u igrama i aktivnostima na TZK .	-0,63	0,40	0,30
4	Tjelesni mi je koristan.	-0,60	0,36	0,34
11	Želim što više naučiti na tjelesnom.	-0,57	0,32	0,33
10	S lakoćom obavljam sve vježbe na tjelesnom.	-0,55	0,30	0,26
9	Ne bojim se vježbati na tjelesnom.	-0,51	0,26	0,22
3	Razumijem sve što se od mene traži na tjelesnom.	-0,44	0,20	0,17
2	Tjelesni mi nije težak predmet.	-0,42	0,18	0,18

Tablica 3. Percepcije učenika četvrtoga razreda o predmetu: korelacije čestica s izoliranom latentnom dimenzijom (F_1), komunaliteti (h^2) i multiple korelacije (SMC) svake pojedine čestice sa skupom preostalih čestica

Iz tablice 3. uočava se jednosmjerna i značajna korelacijska veza svih čestica upitnika s dobivenom dimenzijom. Najveće su projekcije na faktor postigle čestice učeničke omiljenosti predmeta. Učenici predmet doživljavaju kroz nastavu TZK. To se i moglo očekivati s obzirom na njihovu dob. Projekcije najizraženijih veza s dimenzijom upućuju na sljedeći zaključak: Tjelesna i zdravstvena kultura većini je učenika (80%) najomiljeniji predmet;

vole ići na nastavu jer im je zanimljiva i korisna; to je predmet koji bi većina učenika željela imati svaki dan u školi. Dodatno je moguće zaključiti kako tjelesna i zdravstvena kultura nije učenicima *težak* predmet. Čestice koje procjenjuju težinu predmeta (2,3,9,10) manje su važne za oblikovanje latentne dimenzije. Ti rezultati potvrđeni su i u istraživanju Marušić (2008) na uzorku učenika osmih razreda. U procjeni učestalih sadržaja nastave, u istraživanju Šumanović (2012) na istom uzorku učenika, utvrđeno je kako su im najučestaliji nastavni sadržaji toga predmeta „graničar“ i ostale igre s loptom. Time je i moguće objasniti dobivene rezultate procjene težine predmeta.

Čestice omiljenosti koje dominantno određuju dobiveni faktor moguće je objasniti činjenicom kako su emocionalne karakteristike dominantni elementi u oblikovanju stavova djece te dobi. Dobiveni je faktor definiran kao *omiljenost predmeta*.

Jedan od ciljeva ovoga rada bio je ustanoviti postoje li razlike u percepcijama učenika s obzirom na njihovu podjelu u kategorijama nominalnih varijabli upitnika.

		f	%
Spol	Ženski	157	47,4
	Muški	174	52,6
Ocjena općeg uspjeha učenika u 4. razredu	3	11	3,3
	4	101	30,5
	5	219	66,2
Ocjena iz TZK u 4. razredu	3	1	0,3
	4	31	9,4
	5	299	90,3
Dnevna tjelesna aktivnost učenika 4. razreda izvan škole	Manje od pola sata	11	3,3
	Jedan sat	40	12,1
	Više od jednog sat	280	84,6
Ostvarena tjedna satnica nastave TZK kod 4. razreda	Povremeno	10	3,0
	1 sat	4	1,2
	2 sata	317	95,8
Omiljenost TZK kod učenika 4. razreda	1. TZK	156	47,12
	2. TZK	71	21,45
	3. TZK	53	16,01

Tablica 4. Frkvencija odgovora prema kategorijskim varijablama

U uzorku učenika četvrtih razreda osnovnih škola (Tablica 4) obuhvaćenih ovim istraživanjem nešto je veći broj dječaka.

Rezultati općega uspjeha učenika potvrđuju poznatu činjenicu o velikom broju učenika s visokim ocjenama na toj razini obrazovanja.

Očigledna je težnja da se u toj dobi učenici ocjenjuju najvišim ocjenama, kako u općem uspjehu, tako i u analiziranom kineziološkom predmetu. Ta je pojava osobito prisutna na prijelazu iz niže na višu razinu obrazovanja. Tjelesna i zdravstvena kultura, uz ostale tzv. odgojne predmete, posebno se ističe visokim ocjenama učenika.

Dobar je podatak da je 84,29% učenika 4. razreda prosječno više od jednoga sata dnevno aktivno u igri izvan škole s prijateljima ili roditeljima. Zabrinjava podatak da ih je čak 15,41% aktivno samo do jedan sat dnevno. Procjena učeničke angažiranosti u tjelesnim aktivnostima svakako uvjetuje i njihove percepcije tjelesne i zdravstvene kulture.

Na pitanje o ostvarenoj tjednoj satnici nastave TZK, 95,8% učenika odgovara kako je najčešće imalo po dva sata nastave TZK u tjednu, što je u skladu sa satnicom propisanom Nastavnim planom i programom za 4. razred. Poznata je činjenica da se u razrednoj nastavi propisana satnica tzv. „odgojnih predmeta“ često zamjenjuje satima ostalih predmeta, primjerice hrvatskoga ili matematike. Podatak iz ove analize da se 3% učenika izjašnjava kako nastavu TZK imaju samo povremeno, pokazuje kako se u praksi razredne nastave nije uspjela ostvariti ni predviđena satnica ovoga predmeta. Problem se nazire u općem društvenom stavu prema važnim tzv. akademskim i manje važnim „odgojnim“ školskim predmetima. Bez obzira na podizanje kvalitete izobrazbe učitelja razredne nastave, očito je da se ove predmete još uvijek smatra manje važnima do te mjere da ih se i ne provodi u skladu s predviđenom satnicom. Kvaliteta nastave tjelesne i zdravstvene kulture u takvoj praksi svakako je upitna.

U tablici 4. također su prikazani rangovi učeničke procjene tjelesne i zdravstvene kulture kao jednog od triju najomiljenijih predmeta. Čak 84% učenika tjelesnu i zdravstvenu kulturu procjenjuje kao jednim od triju najomiljenijih školska predmeta.

Omiljenost predmeta odražava motiviranost učenika za aktivno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu. Razredni nastavnici, umjesto da iskoriste učeničku motivaciju za lakše ostvarivanje proklamiranih ciljeva, nerijetko nastavu TZK „zamjenjuju“ nastavom drugoga predmeta ili se nastava ostvaruje isključivo igrom (najčešće graničar).

Analiza razlika prema dimenziji omiljenost predmeta učinjena je tako da su učenici bili podijeljeni u kategorije nominalnih varijabli (*spol, opći uspjeh, ocjena iz tjelesne i zdravstvene kulture u četvrtom razredu, slobodna dnevna tjelesna aktivnost, tjedni broj održanih sati nastave tjelesne i zdravstvene kulture te omiljenost nastavnih predmeta*). Značajne su razlike u procjenama učenika dobivene u varijablama spola, ocjene iz tjelesne i zdravstvene kulture te omiljenost predmeta.

Omiljenost predmeta				
	N	AS	SD	P
Učenice	157	0,14	1,14	0,01
Učenici	174	-0,13	0,82	
Ocjena4	31	1,19	1,80	0,00
Ocjena5	299	-0,12	0,78	
TZK nije najomiljeniji	51	1,10	1,63	0,00
TZK jedan od triju najomiljenijih predmeta	280	-0,20	0,66	

Tablica 5. Analize razika prema dimenziji omiljenost predmeta s obzirom na kategorjske vrijable (ANOVA)

Univarijantnim testom (ANOVA) utvrđena je (Tablica 5) statistički značajna razlika između učenika i učenica u faktoru *omiljenost predmeta* ($F=6,41$; $p=0,01$). Kao što je prethodno rečeno, već u ovoj dobi, dječacima je TZK omiljeniji predmet nego djevojčicama. Oni više od djevojčica vole sudjelovati u nastavi, smatraju je zanimljivijom i žele veći fond sati od postojećega. Slični su rezultati dobiveni i u drugim istraživanjima (Marušić, 2008), ali u populaciji učenika završnih razreda osnovne škole.

Kao što se vidi iz tablice 5., samo 31 učenik nema izvrsnu završnu ocjenu iz ovoga predmeta na kraju četvrtoga razreda. Stoga i ne čude dobivene razlike u boljim procjenama omiljenosti TZK kod učenika koji imaju izvrsnu ocjenu. ($F = 56,68$, $p = 0,00$). Univarijantna analiza ukazuje na značajne razlike (ANOVA, $F=92,93$, $p=0,00$) u procjeni učenika na toj varijabli.

Učenici koji vole ovaj predmet oni su koji imaju i veću razinu predznanja i sposobnosti te mogu lako i uspješno riješiti postavljene nastavne zadatke. Više od ostalih učenika vole nastavu pa naglašavaju kako bi je željeli imati svaki dan u školi. Stoga ne čudi da je većini učenika TZK i najomiljeniji predmet.

Rezultati istraživanja upućuju na zaključak kako su percepcije tjelesne i zdravstvene kulture učenika ove dobi rezultat njihova doživljaja nastave. Vole ići na nastavu koja im je zanimljiva i korisna i s lakoćom i zadovoljstvom izvršavaju nastavne zadatke. Dobivenu je latentnu dimenziju bilo moguće interpretirati kao *omiljenost predmeta*. Razlike u *omiljenosti* izražene su varijablama spol, konačna ocjena iz ovoga predmeta i omiljenost predmeta. Tjelesna je i zdravstvena kultura omiljenija dječacima, učenicima koji iz ovoga predmeta imaju izvrsnu ocjenu i kojima je ovo najomiljeniji nastavni predmet.

Zaključak

Osnovni je cilj istraživanja bio ispitati percepcije učenika četvrtih razreda osnovne škole prema predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura. U uzorku ispitanika bio je 331 učenik (174 učenika i 157 učenica) četvrtih razreda osnovnih škola iz Osijeka koji imaju optimalne uvjete za provedbu nastave tjelesne i zdravstvene kulture. Konstruiran je poseban upitnik zadovoljavajuće pouzdanosti – Cronbach (α) = 0.82. S pomoću 11 čestica upitnika istražila su se obilježja predmeta: *zanimljivost, težina, razumljivost, korisnost i omiljenost*. Poseban se dio upitnika odnosi na skup od 6 kategorijalnih varijabla (*spol, opći uspjeh, ocjena iz tjelesne i zdravstvene kulture u četvrtom razredu, slobodna dnevna tjelesna aktivnost, tjedni broj održanih sati nastave tjelesne i zdravstvene kulture te omiljenost nastavnih predmeta*). One su ujedno poslužile kao kriteriji za procjenu razlika u percepcijama učenika prema predmetu. Rezultati ukazuju kako učenici visokim ocjenama vrjednuju tjelesnu i zdravstvenu kulturu (AS = 4.1 do 4.8) koja im je *omiljen, zanimljiv, razumljiv, koristan i lak* školski predmet. Većini je učenika tjelesna i zdravstvena kultura jedan od triju najomiljenijih školskih predmeta. Faktorskom analizom dobivena je latentna dimenzija definirana kao *omiljenost* predmeta kojom je moguće u budućim istraživanjima vrjednovati nastavni predmet. Razlike u procjenama omiljenosti značajne su s obzirom na spol, konačnu ocjenu iz toga predmeta te kod učenika kojima je TZK najomiljeniji predmet. Dječacima je predmet omiljeniji nego djevojčicama, kao i učenicima kojima je to najomiljeniji predmet i iz kojeg imaju izvrsnu ocjenu na kraju četvrtog razreda. Učeničke percepcije nastavnih predmeta daju vrijedne informacije o primjerenosti aktualnoga plana i programa. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, u sljedećem razdoblju, ima zadatak izraditi predmetne kurikule na temeljima Nacionalnoga obrazovnog kurikulumu. Za tu svrhu vrijedne su sve informacije o aktualnom stanju provedbe postojećega programa. Rezultati ovoga istraživanja ukazuju kako je Tjelesna i zdravstvena kultura učenicima omiljeni predmet i da ga u većoj mjeri treba prilagoditi interesima i željama djevojčica.

Reference:

1. Baranović, B. et al., Ed. (2006). *Nacionalni kurikulum za obvezno obrazovanje u Hrvatskoj: različite perspektive*. Zagreb: Znanost i društvo.
2. Eccle, J., & Harold, R. D. (1991). *Gender differences in sport involvement: Applying the Eccles expectancy value model*. *Journal of Applied Sport Psychology*, 3(1), 7-35.
3. Findak, V. (2001). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture, priručnik za nastavnike tjelesne i zdravstvene kulture*. Zagreb: Školska knjiga.

4. Hardman, K. (2008). *Physical Education in schools. Global perspective*. *Kinesiology*, 40(1), 5-28.
5. Marušić, I. (2006). *Motivacija i školski predmeti: spolne razlike među učenicima u kontekstu teorije vrijednosti i očekivanja*. In B. Baranović (Ed.), *Nacionalni kurikulum za obvezno obrazovanje u Hrvatskoj: različite perspektive* (pp. 181-258). Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
6. Stelcer, J. M., Fenster, M. J., & Langford, G. (2004). *Attitudes towards physical education: A study from four countries: Austria, Czech Republic, England and USA*. *College Student Journal*, 38, 171-178.
7. Šumanović, M. (2012). *Evaluacija provedbe nastavnog plana i programa tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnoj školi*. (Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu), Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
8. Šumanović, M. (1993). *Odnos učenika prema tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi*. In V. Findak (Ed.), *Zbornik radova 2. ljetne škole pedagoga fizičke kulture Hrvatske, Rovinj* (pp. 141-143). Zagreb: Hrvatski kineziološki savez.

PHYSICAL EDUCATION FROM THE PERSPECTIVE OF FOURTH-GRADERS

Abstract: The research aimed to explore how the fourth-graders perceive Physical Education (P.E.). The sample consisted of 331 students (174 boys and 157 girls) in the fourth grade of primary schools in Osijek. For this purpose, a questionnaire containing eleven items was designed (Cronbach $\alpha = 0.82$). The items referred to the subject as being interesting, difficult, comprehensible, useful and popular. There were additional six independent variables (gender, average grade in all subjects, average grade in P.E. in the fourth grade, daily physical activity, number of P.E. classes per week and favourite subjects). These were also used as criteria for finding differences in students' perception. The obtained data was analysed by the use of descriptive statistics, frequencies and percentages of the answers marked on a Likert scale, factor analysis and ANOVA. The results show that students perceive P.E. in a positive manner (AS = 4.1. to 4.8). It is their favourite subject, it is interesting, comprehensible, useful and easy. For most students, it is in the top three school subjects. The factor analysis has yielded a dimension named *popularity* of the subject. There are significant differences in popularity of the subject based on the gender, average grade in P.E. and favourite subjects. More boys find it to be their favourite subject than girls. Also, students who have excellent grades in P.E. and students who stated that P. E. is among their three favourite subjects have more positive perception of Physical Education.

Keywords: fourth-graders, school subject popularity, perception, evaluation, Physical Education.

SPORTUNTERRICHT AUS DER PERSPEKTIVE DER VIERTKLÄSSLER

Zusammenfassung: Das **Hauptziel** dieser Studie war die Untersuchung der Wahrnehmung von Viertklässlern zum Sportunterricht. Die Stichprobe umfasste 331 Schüler (174 Schüler und 157 Schülerinnen) der vierten Klasse der Grundschulen in Osijek. Es wurde ein Fragebogen mit zufrieden stellender Verlässlichkeit konstruiert (Cronbach $\alpha = 0,82$), der elf Punkte erhielt, mit dem die Eigenschaften der Elemente untersucht wurden: *das Interesse, die Schwierigkeit, das Verständnis, die Nützlichkeit und die Beliebtheit*. Eine zusätzliche Gruppe mit sechs Variablen bezog sich auf kategoriale Variablen (*das Geschlecht, der Gesamterfolg, die Note aus dem Sportunterricht in der vierten Klasse, die freie tägliche körperliche Aktivität, wöchentliche Anzahl der Sportstunden und die Beliebtheit der Schulfächer*). Sie dienten auch als Kriterien für die Einschätzung der Unterschiede in der Wahrnehmung der Schüler gegenüber dem Schulfach. Bei der Datenverarbeitung wurde die deskriptive Statistik, die Frequenz und die Prozentsätze der Antworten auf der Likert-Skala verwendet, weiter die Faktorenanalyse und die univariate Varianzanalyse ANOVA für die Bestimmung der Unterschiede bei der Einschätzung der Schüler. Die Ergebnisse zeigen, dass die Schüler dem Sportunterricht hohe Noten vergeben (AS 4,1 bis 4,8). *Der Sportunterricht ist beliebt, interessant, verständlich, nützlich und einfach*. Die meisten Schüler zählen ihn zu einem der drei beliebtesten Schulfächer. Mit Hilfe der Faktorenanalyse wurde eine latente Dimension erhalten, die als *Beliebtheit* des Schulfaches definiert wurde. Die Unterschiede bei den Einschätzungen der *Beliebtheit* bezüglich des Geschlechts, Noten aus dem Schulfach und des Lieblingsfaches sind erheblich. Das Schulfach ist beliebt bei den Jungen; bei Schülern, die in diesem Fach ausgezeichnete Noten haben; und bei denjenigen, die ihn zu einem der drei beliebtesten Schulfächer gezählt haben.

Schlüsselbegriffe: Viertklässler, Beliebtheit der Schulfächer, Wahrnehmungen, Einschätzungen, Sportunterricht.